

Κ' έσένα, Αίρηη, καὶ μοζὶ μ' έσένα δλα τὰ πάντα ποὺ σάν δὲς ἀναβρίσανε καὶ σάν έσένα τρέχουν, ποτάμια, κεφι λόβρουσα, πηγές, πηγάδια, ρυάκια, χερσοτήπες, κάμποι, βοινά, καστέλλια, ἀπὸ τὸ χιόνι τοῦ "Ολυμπού κι ως τῆς Ἀθήνας τλοτρό, κάθε κομμάτι τάχειτον κερμοῦ σου, ὡς μάννα Ἐλ-

ιάδο,

κ' ἔσε τὴν ἰδια δσο μποζ ἀπὸ δυνιά, ὡς Ἐλλάδα, μὲ τὸ καινούριο τόνομα σᾶς κράζω, δσο κι ἀν εἶναι γραφτὸν νὰ μαρτυρήσετε, νὰ καταφρονεθῆτε, καὶ νὰ πενθάνετε μ' αὐτό, (πάντα καθὼς πενθαίνει θεδες ποὺ κι δσο κι ἀντὶ κι δσο κι ἀν πάντα στὸν ἄδη, γλήγορ) ἀργὰ τὸ χάρο του πατῆ καὶ ξαναγίνεται), μὲ τὸ καινούριο τόνομα σᾶς κράζω: Ρω μι ο σύ νη! Μὲ τὸ καινούριο τόνομα κ' ἔγω σᾶς στεφανώρω, καὶ τὸ στεφάνι σας ἀντὸ θωράκιας πόσο φροῖα ταιριάζει στὸ κεφάλι σας, γιὰ μυρτοστέφανο εἶναι, γιὰ στεφάνο ἀγκαθόπλεχτο, σπαράζω κι ἀλαζάζω!

Καὶ μὲ τὰ νέα διόματα σᾶς κράζω τὰ δικά σου, τῆς μοίρας εἰμ' δ ἀπίλαλος, τῆς ιστορίας δ κράζης, κι δλο σκαλίζω στὴ σινοτή φωτιὰ γιὰ τὸναδόση καὶ ἡ σύνθα μέρος στεπόστοχτα θομμέτη, καὶ νὰ γίνη φλόγα, η νὰ φήσῃ τὸ φωτί. η πυρκαϊὰ τὸνάψῃ. Φυγῶ τὴν τόλμη καὶ ξινηρῶ τὸν καταφρογεμένο τὸν κόσμο ἀπὸ τὸν κατιδάφιων μι ὅπ' τὸν μι-

κροὺς τοῦ κόσμου.

*Ακόμα στὰ δεφτέρια τους σιφίτι κι ἀ δὲ σᾶς γράφαν, κι ἀ δὲ σᾶς ζέρουν οἱ ἀνθρώποι, σᾶς κελαΐδάν τάη δόνια.

*Ἀπὸ τὰ κελαΐδίσματα τῶν ἀγδονῶν σᾶς πάιρω, διόματα ποὺ πήρετε, κι διόματα ποὺ ἀκόμα δὲν πήρετε, καὶ ποὺ εἴρειο θὰ πάρετε, χαρά σις τώρα δλονώτε, κι ἀντὶ δόξα σις δλων πάλε, δραχαιοῖ, ποὺ σὰ νὰ δείχνετε μὲ κάπιτονέο, ὡς τόποι!

*Ἐτοι ἡ γυναικά ἡ νόσνυφη τάλλαζει χωρὶς θλίψη τὸ πατρικό της ὄνομα τὸ μυριοδοξασμένο μὲ τόνομα τάγγωριστο πόχει δ καλός της, δποιος.

Σὰν τὸν καλό της, ἀκριβὸ τὸ κάρει δ πόθος δ ἄγιος καὶ τόνομα τάγι ὀριστο, καὶ τόχει πιὰ καμάρι σ' ὅποια ζωή, καλή, κακή, πάντα, καὶ μ' ὅποια μοῖρα!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΠΕΤΡΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ

ΣΠΑΣΜΕΝΕΣ ΨΥΧΕΣ*

— Μὲ τὸ χαρόγελο τῶν χειλιῶν σου εἶμαι ἐρωτεμένος ἔγω, Ἰωχανακάν. Ἡ σάρκα μου δλη ἀναταραζεται καὶ φρίστει σὲ χοροὺς Σαλώμης μυστικούς κι ἀπὸ τὴν πολλὴ τὴ γλύκα κι ἀπὸ τὸ πολὺ τὸ σεῖσμα οἱ ἐφτὰ πέπλοι τῆς ψυχῆς μου πέσανε. Ἰωχανακάν! Ἰωχανακάν! μέλι ςχρι στάζει ἀπὸ τὰ χειλιὰ σου κ' ἡ ψυχή μου ἀπάνω τους μοιάζει μέλισσα λιγωμένη, τὸ μεσημέρι, ἀπάνω στὰ ρόδα τὰ ζεστά. Τι πώς τὸ χέρι σου δείχνει θεοφούσιμενο κι ἀγνὸ τὴν ἕρημο τὸ οὐρανοῦ; Τὰ χειλιὰ σου ἔγω κυτάζω τὴν Ὄμραία Πύλη τοῦ κορμοῦ σου, Ἰωχανακάν, ἀπὸ οὐρανούσιμενε λειτουργικὰ τὰ λόγια τὰ πορφυρά σου: «Δέν ὑπάρχει, γλυκότερο πράμα ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ ἀπάνω κοσμου! Σαλώμη! Σαλώμη! Τὰ χειλιὰ μου καὶ τὸ κορμί μου καὶ τὰ

*) *Η ἀρχὴ στὸν ἀριθ. 355.

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ*

(ΤΟ ΝΗΣΙ)

Νεκρικὸς διάλογος

Καὶ τρίτη φορὰ πῆγα στὸ μετόχι, πάλε ἀπόγεμα. Ἡ σιγαλιὰ ἐκείνης τῆς μεριάς ἄφινε τὶς σκέψεις μου καὶ ξανοίγουνται. Πάλι δὲν ήταν δ καλόγερος ἔκει: εἶχε πάλι κι αὐτὸς στὰ βορεινὰ χωράφια τοῦ μετοχιοῦ. Μὰ ζειπει καὶ δ Ἀδεύτηνος ποὺ ξέχασε ὡς τόσο νὰ λύσει τὸ φύλακα τοῦ μετοχιοῦ, τὸ μαντρέσκυλο, ἀπὸ τὸ δέντρο, ποὺ ήτανε δεμένος. Καὶ μόλις μὲ εἶδε πετάχτηκε ἀπὸ χάμω, χύμιζε νὰ μὲ ἀρπάζει, κόντεψε νὰ πνιγεῖ ἀπὸ τὴν ἀλυσοδία ποὺ δητανέος, μουσ ζειπεις πολλὰ δόντια του, καὶ γάνγισε, γαύγισε ὡς ἔτους ἔφυγα καὶ δὲ μ' ἔθλεπε πιὰ κι οὐδὲ μὲ γρηγορίσε. Πήγα καὶ κάθησα σὲ μὲ πέτρα μακρειὰ ἀπὸ τὸ μετόχι κ' ἔθλεπα τὴ θάλασσα. Καὶ μου συνέδηκε τότε κάτι παράξενο ποὺ θὰ τὸ θυμοῦμαι δσο ζω. Μου φάνηκε πως ήρθε καὶ κάθησε κοντά μου δ Φαρδύς, ἐκείνος δ διαλεκτικός, ἐνῷ ήταν ἀπὸ χρόνια πεθαμένος, καθὼς ζειρα καλέ. Καὶ μου μίλησε ἔτσι:

— Τὶ νέα μᾶς φέρνεις ἀπὸ τὴν Ἐλλάδα, ξένε; Διψώ γιὰ μάθω. Ξέρεις, ἔγω δὲν εἶμαι χυδαῖος ἀνθρώπος σὰν αὐτούς ἔδω πέρα: εἶμαι γραμματισμένος.

— *Ἄ, χαίρομαι πολὺ.

Τοῦ ἀποκριθηκα χωρὶς νὰ ξαφνιστῶ καθέλου σὰ νὰ τὸν γνωρίζω ἀπὸ πολλὰ χρόνια καὶ σὰ νὰ μὴν ζειρα πως ήταν πεθαμένος. Καὶ ἔπειτα εἰπα.

— Τὶ νέα; Νά, τὰ ίδια. "Ολα μοῦ φάνηνται παλιὰ ἔμενα. Τὰ καινούρια θὰ εἶναι ἔκεινα ποὺ ἐμεῖς θὰ φτείσουμε γιὰ τὰ πατέρα μας. 'Εσύ σὰν τὶ καινούριο θάλεις νὰ . . . ;

— Νά, λένε πως στέκεται καλά δ καυδέρηση, θὰ παρατηθεῖ τὸ οὐρανόγετο.

— *Ά, σὲ μέλεις πολὺ γιὰ τὸ οὐρανόγετο; Δὲν τὸ ζειρα. 'Εμένα δὲ μ' ἔνδιατέρει καθέλους εἶναι καλημερινὲς φιλοκοπιὲς τῆς πολιτικῆς μας. 'Εδώ στὴν ἔρημη ποὺ βρίσκεται δὲν κατάφερες νὰ καταργήσεις καὶ τὸ κράτος καὶ τὴν κυδέρηση; Δὲ σου ηρθε ποτὲ στὸ νοῦ ἡ ίδια τοῦ κοσμοπολιτισμοῦ;

— Ναί, κάμποσες φορές στοχάστηκα πως εἶναι περιττοὶ οἱ πόλεμοι καὶ δὲν ταιριάζει νὰ σράζονται

*) *Η ἀρχὴ στὸν ἀριθ. 355.

ἄνθρωποι ἀναμεταξύ τους. "Ολας ἔνα δὲν εἰμαστε; "Επειτα πόσα χρήματα χάνονται στους πολέμους καὶ πόσες ζωές! Γιατὶ δὲ σεβόνουμε τὰ σύνορα τῶν έθνων;

— Σὰ νὰ ήταν γραμμένα μὲ κιμωλία σὲ κανένα μαυροπίνακα, η μὲ ραβδὶ στὴν ζμο. "Αν ήτανε στὸ χέρι μας...

— Καὶ βέβαια στὸ χέρι μας εἶναι. "Ας συμφωνήσουν τὰ έθνη μεταξὺ τους νὰ μὴν πολεμισθούνται, κ' έτοι σιγὰ σιγὰ ήταν σεβόνουμε τὰ αὐτὰ τὰ ίδια.

— Μὰ νά, που δὲν τὸ θέλουν. "Οσα εἶναι κουρκομένα ἀπὸ τὸν έαυτό τους, δὲς κοιμηθούν. Μὰ πάντα μένουν ἀλλα ξυπνητά, καὶ δσο εἶναι ξυπνητά ή ζωτανάδα τους δὲν τ' ἀφίνει νὰ ήσυχάσουν, μόνο τὰ στρώγυεις ἀδιάκοπα στὴν ἐπικράτηση, στὴν ήγεμονία τοῦ κόσμου. Καὶ γίνονται οἱ πόλεμοι. Τους Ιάπωνες δὲν τοὺς περίμενες νὰ ξεφυτρώσουν ζωτανοὶ στὴν Ασία.

— Καλά, ἀφήσε τὰ έθνη καὶ πάρε τὰ ατομά, που αὐτὰ κάνουν τὰ έθνη. Πραδέξου πώς δλο καὶ πληθαίνουν οἱ ἀνθρώποις που ήλουν τὴν ήσυχία τους καὶ τὴν τάχη παραπέμπεις καὶ δειαφορούν γιὰ τοὺς στρατούς καὶ τοὺς πολέμους, γιὰ τὰ έθνη, γιὰ τὴ έδωσα.

— Καὶ αὐτοὶ εἶναι οἱ άδύνατοι καὶ οἱ κουρασμένοι. Γιρέψουν τὴν εύτυχία. Καὶ εύτυχία γι' αὐτοὺς εἶναι δ ὑπνος καὶ ή ήσυχία. Ενῷ οἱ θυνταὶ ἀλληγεν εύτυχία ήλουν, τοὺς κόπους, τοὺς κινδύνους, τὴν νίκη.

— Δὲν ζέρω ἐν εἶναι δυνατοὶ η ἀδύνατοι, μὰ στὸ πληθαίνουν αὐτοὶ ποὺ λέγω.

— Δὲν έκαμψ τὴ στατιστικὴ τους, σύτε τὴν τωριγή σύτε τὴν πρωτητερινή.

— Τουλάχιστο στὴν Εύρωπη έτσι: φαίνεται: "Αν γίνεται ἀλλοιώς τ' ἀλλα μέρη τῆς γῆς, μπορεῖ, μὰ καὶ καὶ μὲ τὸν καρέα ήταν καταντήσουν οἱ ἀνθρώποις σὰν τοὺς Εύρωπαίσους.

— Τί μὲ μέλεις τὸ θά. Τὰ μελλούμενα δὲν τὰ ζέρω. Μπορεῖ νὰ γίνουν έτσι, μὰ μπορεῖ νὰ γίνουν κι ἀλλοιώς. Ποιός ζέρεις; Σὲντι τὴν ηρημητήσουν οἱ άδύνατοι, ἐπικράτησουν οἱ δυνατοί. Τὰ μελλούμενα τὰ έχουμε στὸ χέρι μας, έμεις, μὰ πρόσδελφες δὲν μποροῦμε νὰ κάνουμε. "Οσο ζένυπνος καὶ νὰ εἰμαστε δὲν ζέρουμε τὸ ήταν γειτ. Λατέπον τὸ νόγμα ζειρα νὰ μέ πιέξεις η τωρινή κατάσταση—καὶ ἐπομένως οἱ θεωρίες τῶν τριγυριών διδύνατων ζωτανοτῶν τὸν θεοφούσιμον τόσο, που νὰ φανταζόμαστε πώς καὶ τὰ μελλούμενα, ζπως

πιᾶ :

— Βλέπεις, Χρυσούλα, βλέπεις εἶναι ἀργα. Δὲ μποροῦμε πιὰ νὰ γυρίσουμε πισω καὶ νὰ ξαναχίσουμε τὴ ζωή. Δὲν πειράζει. Μήν κλαίς! Δῶσε μου τὸ χέρι σου ςχάζει, ἀγάλιξ αγάλιξ, νὰ γλιστροῦμε στὸ θίνατο. Μὲ φραγάζεις, Χρυσούλα, τὶ ώραια θίναι νὰ ξαπλωθοῦμε κατω στὴ γῆ, θίου χοι, δλύμπιοι, ζπαρηγάρητοι; Σὲν τὰ μῆλα ποὺ πέφτουμε πολυγινομένα ἀπὸ τὶς μηλιές καὶ τὰ ρουφά τὸ χῶμα. Εἰδες; πώς τὰ ρουφά τὸ χῶμα, σὰ στόμα πεινασμένο, Χρυσούλα;

— Κ' εἶδε γιὰ περάτη βραδεῖα τότε δ Ὁρέστης τὴ ματαιότητα καθε προσπάθειας. Εἶδε τὸ φριγκτό δράμα τῆς ζωῆς, τὸ ςχοπο, τὸ πολύπραχτο, που καμιὰ δὲν έχει λύση, δέση μόνο πειριπέτειες καὶ σκοτωμούς. Πόσο μάταιας ζγωνταις τοις ή "Ηρωες κ' οι Εκλεχτοις γιὰ νὰ φωτίσουμε τὸν κόσμο! Ή μάζα τῶν άνθρωπων ἀδύνατον ποτέ της νὰ μπορεῖσε νὰ συμμορφωσει τὴ ζωή της μὲ τὴν Ἀλήθεια. Εἶδε γιὰ περάτη βραδεῖα δ Ὁρέστης τὸ μαρτύριο τοῦ Ταντάλου τῆς ζωήπινης ψυχῆς. Η νία ἀλήθειας ἀποκαλύπτεται στὴν ἀρχὴ στὰ προνομιούχα αὐτομά. Αύτα τὴν ζωταρεικεύονται. Κανένας δὲν την ἀναγνωρίζει στὴν ἀρχή, δλοι της ρήγησινται.

τὰ συγκατεῖνα πράματα, τοὺς ἀνήκουν. Μπορεῖ τὸ μέλλον νὰ γίνει τῶν δύνατῶν.

— Μά πιὸ γωστὸς ἀπὸ τὶς πατρίδες εἰναι δὲ κο-
σμοπολιτισμές.

Δὲν τὸ ξέρω. Ἐγὼ ἔτα μονάχα ξέρω, πώς
ἔγινε δὲν μπορώ νὰ γίνω κοσμοπολίτης, γιατὶ ἐ κο-
σμοπολίτης πού, περνῶντας ἀπὸ τὴ λογική μου,
φαίνεται σὰ σωστός, δὲν μπόρεσε ἀκόμη νὰ χωθεῖ
στὰ κόκκαλά μου καὶ στὰ νεῦρα μου, στὴν αἰσθησή
μου θέλω νὰ πῶ, γιὰ μένα νὰ γίνει δικός μου. Ὁ κο-
σμοπολιτισμὸς γιὰ μένα εἶναι μιὰ παράσταση ξένη.
Μόνο μὲ τὸ λογικό μου μπορώ νὰ τὴ νοιώσω, καὶ
γι' αὐτὸ σύτε μιὰ τρίχα τοῦ κεφαλιοῦ μου δὲν κα-
ταφέρνει νὰ ἀλλάξει. Αἰσθημα δικό μου δὲν εἶναι.

— Μά μπορεί να γίνει τών παιδιών σου αλιθημα. Οι συγκαινωνίες οι εύκολες, τὰ βιβλία τὰ ἀναριθμητα, οι γλώσσες που μαθαίνουμε...

πειτα, σιγὰ σιγά, δὲ φωτεῖος κύκλος πλαταίνει,
μεγαλώνει, κατεβαίνει στους κάμπους, φωτίζει κατε-
τὴ μάζα τὴν πυκνὴν ἀνθρώπων. Μὰ δέος ὡρι-
μάζει ἡ Ἰδέα καὶ γίνεται χτῆμα τοῦ πλήθους, τόσο
είναι πιὰς ὥριμη νὰ γίνει καὶ ψευτιά. "Αλλάζεις μὲν
τὸν καρπὸν ἡ Ἀλήθεια, μετατοπίζεται κατεφεύγει
κι ἀφήνει στὰ χέρια τῶν ἀνθρώπων τὴν ἀπατηλή
μορφὴν της—τὴν ψευτιά. Ἡ καινούρια Ἀλήθεια
ἐποκαλύπτεται καὶ πάλι στους Ἐκλεχτούς, αὐτοῖς
τὴ διακηρύσσουνε καὶ βρίζουνται, ὡστὸν τὴν ἀνα-
γνωρίσει τὸ πλῆθος, ὅποτε ὅμως πιὰ ἔχει γίνει
ψέμα. "Ετσι πάντα, ἔτσι κλίωνα. "Ησκιος ἡ ἀλή-
θεια ποὺ πάντα μπροστά μας πάσι καὶ μᾶς ἔφευ-
γει. Τάνταλος ἡ ἀνθρώπινη ψυχή.

— Θέ μου ! φώναζε δ δύστυχος Ὁρέστης, καὶ τώντας τὸ κεφάλι του καὶ σκύβοντας ἀπάνω ἀπὸ τὴν Καινή του Διαθήκη, πόσο φριχτὸ εἶναι τὸ θείαμα τῆς Ζωῆς ! Μάταια, ὅλα μάταια ! Τοῦ κάκου φωνάζουνε οἱ Πρόδρομοι, τοῦ κάκου τὰ πλήθη τρέχουνε ξοπίσω τους. Τὴν δρα ποὺ φτάνουν τὴν ἀλήθεια, αὐτὴ τοὺς φεύγει ἀφήνοντας στὰ χέρια τους τὴν ψευτιά !

Κ' ἔπιασε τότε δὲ Ὁρέστης τὴν Καινή του Δια-
θήκην ποὺ είτενε πιὸ τελειωμένη κ' ἔτοιμη καὶ τὴν

— Μὲ τὸν καὶ εἰδὲ ἔμως θὲ γίγουνοι ἀνθρώποι κοσμοπολίτες. Τὰ ἔθνη εἶναι σωρὸς ἀπὸ ἀνθρώπων ποὺ ζοῦν μαζέν, ἀνθρωπομάζωματα. Ἀφότου τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν δὲν τοὺς εἶναι πιὰ καὶ τόσο ἀπαραίτητο νὰ ζοῦν μαζέν, χάνεται σιγὰ σιγὰ καὶ η ἀντίληψη πώς τὸ ἔθνος εἶναι πρόσωπο, καὶ τὸ ἔθνος γίνεται κουρέλι, διαλύεται.

— Σὲ κάθε ἐποχὴ μεγάλου πολιτισμοῦ γεννιέται τὸ αἰσθημα τοῦ κόσμοπολιτισμοῦ ἀπὸ τὴν ἔθνικήν τὴν πολιτικὴν κύρωσην. Καὶ οἱ Ρωμαῖοι στὸν καιρὸν προχωρημένου πολιτισμοῦ τους ἔλεγαν «*Ubi bene ibi patria*». Καὶ κατένον τὸν καιρὸν θὰ βρέσκουνταν μερικοὶ ποὺ θὰ ἔλεγαν αὐτὰ ποὺ λέσσεις καὶ σὺ οὔτε ποτέ τόσους αἰώνες. Οἱ θεωρίες σου δένειναι οὕτε καν καινούριες. «Ομῶς οὔτε ποτέ τούς Ρωμαῖους ἥλθαν καὶ ἀλλα ἔθνη καὶ ἔκησαν καὶ πολέμησαν ἀναμεταξύ τους καὶ τὰ ἔχωρισαν σύνορα κρατῶν. Πώς ὁ κόσμοπολιτισμὸς εἶναι μονάχα ἔνας ἀπὸ τὰ φαινόμενα κάθε πολιτισμοῦ, δὲν τὸ βλέπεις;

— Σ' εύχαριστω, ἀλλὰ «πατριώτης» δὲν είμαι
Πολλοὶ μὲν λέν ἔτοι, καὶ ἄλλοι: Ήτα μὲν ὀνομάζουν Ἰωάννην
«φιλόδεξο». Μὰ δὲ μὲν μέλει. "Αν πήγαινα τώρα
στη Μακεδονία νὰ παλέψω μὲ τοὺς Βουλγάρους θά
ἔλεγε ὁ κόσμος: «Τί πατριώτης!» "Ομως δὲ θὰ πήγαινα
τόσο μπερδεμένες οἱ αἰτίες ποὺ μὲ ἀναγκάζουν νὰ
ἔνεργον σὲ κάθε περίσταση ἔτοι ἡ ἄλλοιών, ποὺ δὲ
μπορῶ νὰ τις ἔδιαιλύσω καὶ χάρομαι γι' αὐτό. Αλλά
σθάνομαι διο τὸν πλοῦτο καὶ τὰ ἀκατανόητα καὶ
μπερδεμένα ἐλατήρια τῆς ζωῆς. Μ' ἀρέσει νὰ μίνει
δύνομαι νὰ ἔξηγήσω καλά καλά μιὰ πράξη μου.
Χάνεται δὲ πλούτος τῶν αἰτίων, ζτεν προσπαθώ να
τις ἔξηγήσω. Τί φτωχὴ ποὺ είναι κάθε ἔξηγηση καὶ
τι πλούσια ἡ ζωή! καὶ δρασερή, καὶ ζουμερή καὶ
ἀνεξάντλητη, ἀναρχη καὶ ἀτέλειωτη, ἀπειρότητη,
ἀνυπολόγιστη, μυστική, μίστικοθη, ἀναρχική, καὶ
ἀνεξήγητη, γεμάτη μίστη καὶ προδλήματα, εἰρω-
νική, καὶ σκληρή, τρελλή, μεγαλόθωρη καὶ ἀδιά-
φρενη, ἀναιγυπτοχέρα καὶ κακή...

-- Αστίπον γιατί θὰ πήγανες στην Μακεδονία
ἀρφοῦ ή ζωὴ εἶναι τόσο πλατειὰ καὶ πλούσια, καὶ
ἀρφοῦ δὲν τῇ στενεύεις μὲν πατριωτικές στενοκεφα-
λιές;

Σὲ κάποιον κάμπο, τριγύρω κλεισμένον ματύνορα, ποὺ τὸν λὲν οἱ ἀνθρώποι πατρίδα, ἔκει γεννήθηκα, ἔκει εἶναι θαμένος οἱ πατέρες μου, ἔκει ἀπ-

μικρὸς ἀγατεράφηκα καὶ μεγάλωσα. Κάθε θύμηση τοῦ κάμπου αὐτοῦ είναι δική μου θύμηση. Τὰ νειάτα μου είναι μιά θύμηση, βαθεῖα καὶ στερεά πού δυνα- μόγει μέσα μου τὴν πατρίδα. Στὸν κάμπο αὐτὸν βρέ- θηκα καὶ μένω, πότε γερδές καὶ πότε ἀρρωστος. Στὸν κάμπο αὐτὸν περπατῶ, τρέχω, περιδιαβάζω, χαίρομαι, στενοχωρισμαὶ, ταράζομαι καὶ βαρυσύ- μαὶ, καὶ κοιμοῦμαι. Σ' αὐτὸν τὸν κάμπο λιάζομαι: καὶ ζεσταίνομαι, ἡ κρυστίνιον καὶ βρίσκων σπηλιές γιὰ νὰ χωθῶ καὶ φεῦχα γιὰ νὰ ντυθῶ ἡ ισχιούς στὰ σύδεντρα καὶ δροσερὰ νερά. Ἐπειδὴ είναι ἀνάγκη νὰ κουνιοῦμαι, στὸν κάμπο αὐτὸν κουνιοῦμαι, μὲ δρασκελεῖς μικρὲς ἡ μεγάλες καὶ ἀνακατόνομαι: σὲ ἀνθρώπινα καμώματα γιὰ νὰ ταράζομαι περισσό- τερο καὶ ἐπειτα νὰ καθηξτοῦμαι, νὰ βγαίνω σὰν τὸ χρυσάρι ἀπὸ τὴν φωτιά. Τι! ἀλλο είναι ἡ πολιτικὴ γιὰ μένα παρὰ ἔνα καθαρικό; Είναι κι ἀλλοι κάμποι στὴ γῆ ἐπάνω, μὰ ποὺ ἀλλοῦ, ποιός ἀλλος κάμπος είναι πιὸ στολισμένος μὲ θύμησες παλιές καὶ νέες; Ποιός ἀλλος κάμπος είναι πιὸ παρδαλές, πιὸ ζωντανός, πιὸ πλούσιος σὲ γραμμές καὶ ίσχιους καὶ δροσιές, καὶ χρώματα, παλάτια καὶ ὄνειρα; Γιατὶ νὰ διαλέξω ἀλλον κάμπο; Είναι καὶ ἡ γῆ ὁλόκερη κάμπος, μὰ ἐπειδὴ είναι πάρα πολὺ μεγάλος γιὰ τὸν κάθε ἀνθρώπο, βάζει ἐκκλίνας σύνορα ὡς ἔκει ποὺ φτάνει τὸ μάτι του, καὶ μέσα στὰ σύνορα αὐτὰ ζεῖ μὲ τοὺς τριγυρινούς του πού, μὲ τὸ νὰ ξύνη πολὺν καιρὸ μαζῆ του στὸν ἵδιο κάμπο, γίνηκαν συγγενι- κοί του. Ἀφοῦ ὑπάρχει ἡ πατρίδα μου — τὴν ἔχω ζωντανὴ μέσα μου — γιατὶ νὰ μὴν τὴν προτιμήσω ἀπὸ ἔλεσ τὶς ἀλλες πατρίδες; Τὸ νὰ ζῷ μέσα στὸ ἔθνος μου δὲ θὰ πει πᾶς εἴμαι πατριώτης. Ζῷ ἔχει γιὰ τὸ ἔθνος μου, ἀλλὰ μέσα στὸ ἔθνος μου. Γιατὶ νὰ τὸ ἀρήσω; "(Ο)λα τὰ ἔινη, μοιάζουν ἀναμεταξύ τους — ἀνθρωπομαζώματα — καὶ δὲν ἀξέσει νὰ δια- λέξει κανείς ἐπειδὴ ἔτυχε νὰ γεννηθῇ μέσα στὸ ἐλ- ληνικὸ τὸ ἔθνος καὶ εἴμαι καὶ περίφανος, τοῦ μένω πιστός.

(Axiomatics)

JAAE

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΜΑΣ

ΛΟΞΟΙ ΣΤΡΑΤΟΚΟΠΟΙ

Πουλιέται στὰ γυαφεῖα μας δρ. 2.

μαλλιά του καὶ στὰ χέρια του κι' ὁ καθηερτης ποὺ εἴτανε ψηλὰ ἀπέναντι ἔκχιε δῆλος Ἀνεβοκατέβαι-
ναν οἱ φλόγες, σὰν ν' ἔντκπνέανε. Σὰν νᾶσανε πράματα
ζωτανὰ κι ἀχόρταγα. Ἀξαφνα ἡ Χρυσούλα ἀπὸ
τὴν ἄλλην κάμερα στηκώθηκε, ἀνήσυχη, τί ἔκανε ὁ
Ὀρέστης καὶ δὲν ἀκουγότανε. Ἡ καρέκλη της ἐ-
τριξε, τὰ βήματα ἔντυχοσκνε βροιά μέσα στὴ
σιωπή. Κι ὁ Ὀρέστης ἀντινάχτηκε καὶ χωρὶς νὰ
σκεφτεῖ γρήγορα γρήγορα γιὰ νὰ προτάσει, πέταξε
τὴν Κκυνή του Διαθήκη μέσα στὴ φωτική. Καὶ ση-
κώθηκε. Ἐτρεμε δῆλος σὰ νάκκαμε φονικό. Οἱ φλό-
γες τώρα θεριέψανε, χρούμενες, χορευτές, τραγου-
δώντας. Ὁλη ἡ κάμερα ἔλαμψε. Κι ώς μπῆκε μέση
ἡ Χρυσούλα, σκεπάστηκε ἀπὸ τὶς ἀντιφεγγίες κ'
ἔλαμψε κ' ἐκείνη δῆλη. Τὸ γνοῦδι τοῦ προσώπου της
καὶ τῶν χεριῶν φωτίστηκε σὰ βελούδο ξανθό. Ἡ
ρόμπη της ἡ τριανταφυλλιά γέλασε δῆλη καὶ μόνο
τὰ μάτια της ἀνοιχτάκανε γυαλιστερά καὶ τρο-
μαγμένα καὶ τὰ χέρια της ἀπελαθήκανε παρακα-
λώντας ἀπελπισμένα.

— Ὁρέστη, τί ἔχεις; Γιατί τρέμεις; Τί ἔκα-
μες;

— Τίποτα.. τίποτα.. τίποτα..

Ἐτρεμε, σὰ νὰ κρύωνε. Τὰ σαγόνια του χτυ

ΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟ 'ΝΟΥΜΑ'

Φραγκφούρτη, 26 Δεκεμβρίου 18 Ιανουαρίου 10

Κύριε Αιευθυντή του Νουμᾶ,

Εύχαριστω γιὰ τὰ πολὺ κολακευτικὰ λόγια ποὺ
ἔγραψες δὲ «Νουμᾶς» στὸ φύλλο τῆς 20 Δεκεμβρίου.
γιὰ τὸ παιδικό μου βιβλιαράκι, ἀλλὰ λυπήθηκα μὲ
τὶς τελευταῖς λέξεις ποὺ ἀφοροῦν τὸν πατέρα μου.
Ἡ δράση τοῦ κ. Μπενάκη εἶταν καὶ εἶναι τέτοια
ποὺ κάθε Κράτος, ἐκτὸς τοῦ δικοῦ μας, δησοῦ τὰ
προσωπικὰ πάθη περγοῦν πάντα πρὶν ἀπὸ τὸ ἔθνικὰ
συμφέροντα, θὰ ὑπερηφανεύονταν νὰ τὸν ἔχει συν-
εργάτη στὴν ἀναμόρφωση τοῦ τόπου.

Καὶ τέλειο ἀν εἶναι ἔνα παιδικὸ βιβλίο, (Ἐπως
βέβαια δὲν εἶναι τὸ δικό μου), εἶναι κάπως πολὺ νὰ
παραβάλλεται μὲ ἔθνικὴ εὐεργεσία σὰν τὴ σύνταξη
τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικα, ποὺ θὰ ἔξασταλε τὴν ἀπο-
νομὴ τῆς δικαιοσύνης, δηλαδὴ τὴν πρώτη καὶ ἀπα-
ραίτητη βάση γιὰ ν' ἀρχίσει ἡ ἀναδιοργάνωση τῆς
δυστυχισμένης πατρίδας μας.

Μὲ πολλὴ ὑπόληψη
Π. Σ. ΔΕΛΤΑ

Σημ. τοῦ «Νουμᾶ». — Ο συνεργάτης μας δὲν ὑπο-
τίμησε τὶς ἔθν. εὐεργεσίες τοῦ κ. Μπενάκη· κάθε ἄλλος
εἶπε μοναχὴ πῶς μεγαλύτερη, ἥπος κάθε ἄλλη, ἔθνικὴ
εὐεργεσία εἶναι τὸ νὰ δουλεύει; γιὰ τὴ μόρφωση τοῦ Ρω-
μόποιου, — αὐτὸς ποὺ ζητάει νὰ κάμει μὲ τὸ βιβλίο τῆς
καὶ νὶ κυρία Δέλτα, ὅσο κι ἂν ὑποτιμεῖς νὶ τοῖς, ἥπος δι-
κιολογημένη μετριοφρεσύη, τὴ δουλιά της. Ο συνεργάτης
μας δέλησε νὰ τεῖ πῶς μὲ τὸν τρόπο ποὺ μορφώνουνται σή-
μερα στὰ σκολεῖα τὰ Ρωμιόποια καὶ χάλιοι Ἀστικοὶ κώ-
δικες δὲ δὲ μπορέσουν νὰν τὰ κάνουν καλοὺς πολίτες.

A COSTIS PALAMAS

Comme un superbe cavalier,
Déjà le géant a paru,
Et, sur sa tête aux cheveux drus,
Est la couronne de laurier.

A son côté la Gloire luit,
La Renommée publie son nom;
Le Triomphe l'ompté le suit;
Un dieu l'inonde de rayons.

La foule aussitôt s'est rangée,
Et, sans peur, le prêtre du Beau

πούσανε δυνατά. "Επιασε τὴν Χρυσούλα καὶ τὴν
ἔσπρωξε στὴν κρεβατοκάμερα καὶ μπήκε κι αὐτὸς
μέσα καὶ ἔκλεισε καλὰ τὴν πόρτα καὶ ἔλεγε σὰ νὰ
παραμιλοῦσες:

— Σώπα! Σώπα! Δὲν εἶναι τίποτα... Μὴ φω-
νάξεις!..

Τὴν ἀγκάλιασε σφιχτὰ σφιχτὰ καὶ κύταξε πίσω
του πρὸς τὴν κλεισμένη πόρτα. Καὶ ξέφουν, κυλί-
στηκε χάμη στὰ πόδια τοῦ κρεβατιοῦ κι ἀρχίσει νὰ
κλαίει καὶ νὰ γελᾷ.

XI

— Η γυναῖκα αὐτὴ θὰ σὲ πεθάνει, 'Ορέστη
μου.

Τόπε τόσο σιγανὰ ποὺ νόμιζες δὲν εἶταν δυνα-
τὸ κανένας νὰ τὴν ἀκούσει. Πρώτη φορὰ σήμερα
τ' ἀπόγεμα, οὔτε' ἀπὸ τόσον κακοῦ ἡ Χρυσούλα
δὲν μπορεῖ πιὰ νὰ βλέπει τὸν 'Ορέστη νὰ λιώνει
καὶ νὰ χάνεται καὶ τόνε κύταξε κατάματα καὶ τοῦ
μίλησε. Τοῦ μίλησε τόσο σιγανὰ ποὺ τίποτα δὲν
ταράχτηκε μέσα στὴν κάμερα. Τὸ πιάνο ἀσάλευτο
ἄκουε κι ἀν μέσω του γινόντανε καλασμένη ἀπὸ σο-
νάτες τραγικές καὶ φούγκες, ἀπόξω τίποτα. 'Ασα-

S'avance, les deux mains levées,
Pour prendre les astres, là-haut.

Ton heure n'est pas arrivée ;
Attends encore un peu, géant,
Que se lève l'aube sacrée
Du glorieux avènement.

Le peuple viendra te conduire
Dans ton palais marboréen,
Mais jusqu'à ce jour que ta main
Ne laisse pas tomber la lyre

Livre des combats d'harmonie,
Que se prosterner devant toi
La foule des humains ravie,
O géant, et te fasse roi.

Alors blonde, comme les blés,
Et toute jeune et toute belle,
Reine dans ton royal palais,
Siégera la Muse immortelle.

LILYKA BETS!KA

(Traduit du grec moderne par
Pierre Baudry)

ΜΑΝΩΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΓΙΑ ΜΙΑ ΦΩΝΗ ΜΕ ΠΙΑΝΟ

Τυπωθήκανε στὴν Λειψία καὶ που-
λιούνται στὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμᾶ».

a') ΠΟΙΗΣΗ ΜΑΛΑΚΑΣΗ:

1) Στὴν ἀ-έμη καρφωθενα . . .	Δρ. 1.—
2) Τραγουδάκι	• 1.—
3) Στὴ νῆσο πέρα δ πύργος τῆς Αθώ- ρητης	• 1.—

b') ΠΟΙΗΣΗ ΑΛΕΞ ΠΑΔΔΗ:

4) Μολιβιάτισσα	Δρ. 1.—
5) Μισιρώτισσα	• 1.—
6) Ρουμελιώτισσα.	• 1.50
7) Αφροδίτη.	• 1.50
8) Χαίτιντε χειρόδε	• 1.—
9) Μικρούλα	• 1.50
10) Στὸν Εποπα (μαλλιαρικὰ Πόπι!) Χαρίζεται. "Όλα μαζὶ ένας τόμος δρ. 5.	

λεψίαι κι ἀδιαφορία. Οι φωτογραφίες ήσυχες κυτά-
ζανε καὶ τοῦ Μπένετ ὁ Μηχανιονιάρχος ἐτρέχει ν'
ἀναγγείλει: στὸν 'Αθηναϊκὸν τὴν Νίκην. Τίποτα δὲν
ταράχτηκε μέσα στὴν κάμερα. Καὶ μόνο δ 'Ορέ-
στης γίνηκε δυὸς κομμάτια καὶ ἔπεισε ἀπάνω στὸν
καναπέ.

Ἡ Χρυσούλα δάγκωτε τὸ μαντηλάκι τῆς σρι-
χτά, γιὰ νὰ κρατήσει τὸ κλάμικ. Τὰ γόνατά της
τρέμανε καὶ ξανήκε μὲ πιὰ ψυχομαχητὴ φωνούλη:

— Μὰ τὴν ἀγαπᾶς, τὴν ἀγαπᾶς; τόσο, 'Ορέ-
στη μου!..

Σώπα...σώπα, Χρυσούλα. 'Εσύ δὲν ξέρεις...
Σώπα...

— Τὴν ἀγαπᾶς; Τὴν ἀγαπᾶς;...

Τζέλεγε αὐτὰ τὰ λόγια ἡ Χρυσούλα καὶ δὲν
πέθαινε. Καὶ δὲ σηκωνότανε νὲ ἀνοίξει ήσυχα ήσυχα
τὸ παράθυρο, χωρὶς νὰ τρέξει, καὶ νὲ ἀπλώσει τὰ
μπράτσα τῆς τ' ἀδύνατοισμένα καὶ νὰ κλείσει τὰ
μάτια της καὶ νὰ πέσει. Ο θάνατος θέτανε κάτω
στὸ δρόμο καὶ θὰ τῆς ἀνοίγε τὴν ἀγκαλιά του καὶ
θὰ τὴν ἐπιταρέψει μακριὰ ἀπὸ τὸν κόσμο τοῦτο.

— Μὰ τὶ ἔχεις, Χρυσούλα; Πῶς μιλεῖς έτσι;
Σηκώθηκε δ 'Ορέστης καὶ μπήκε καὶ κλειδώ-

Ο "ΝΟΥΜΑΣ",

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὸν 'Ελλάδα καὶ τὴν Κρήτη δρ. 10

Γιὰ τὸ 'Εξωτερικὸ δρ. 12 1/2

Γιὰ τὶς ἐπαρχίες δεχόμαστε καὶ τελμηνες(δρ. 10 την τεμ-
πηρα) συντρομές.

Κανένας δὲ γράφεται συντρομητής δὲ στέλλει μπροστά
τὴ συντρομή του.

20 λεφτά τὸ φύλλο λεφτά 20

Τὰ περασμένα φύλλα τοῦ Νουμᾶ πουλιούντας
στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμὴ.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κιόσκια (Σύνταγμα, 'Ομόνοια
'Εθν. Τράπεζα 'Υπ. Οικονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιό-
δρομού ('Ακαδημία), Βουλή, Σταθμ. ο ύπογειού Σιδε-
ροδρόμου 'Ομόνοια), στὰ κιόσκια Γιαννοπόλου (Χαν-
τεία), στα βιβλιοπωλεῖα 'Εστίας· Γ. Κολάρου καὶ
Σακέτου (ἀντίκρι στὴ Βουλή).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτο-
ρεῖα τῶν 'Εφημερίδων, στὸν Πύργο στὸ βιβλιοπω-
λεῖο τοῦ κ. Κ. Βαρουζῆ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ο κ. Βενιζέλος — Μισά δλα — 'Αναβολές καὶ
ταξίματα — 'Ανάγκη εἰλικρινείας.

Ο ΕΡΧΟΜΟΣ τοῦ κ. Βενιζέλου στὴν 'Αθήνα
ἀπόδειξε πόσο λίγη μπιστοσύνη ἔχει δ λαδὸς στοὺς
πολιτικοὺς του καὶ στοὺς ἀλλοὺς ποὺ κοκκο-
ρεύουνται γι' ἀρχηγοὶ κι ὀδηγοὶ του. Μόλις μα-
θεύτηκε πῶς δρεχεται, ἀμέσως ἔνα ξάφνισμα καὶ μι-
χαρὰ ἀπλωθήκανε στὴν ψυχή τοῦ λαοῦ.

— "Ερχεται νὰ μᾶς κυβερνήσει αὐτός;

— Μακάρι νὰ μᾶς κυβερνήσει αὐτός!

Τὸ «έρχεται νὰ μᾶς κυβερνήσει», τὸ ρωτημα
νὰ μᾶς κυβερνήσει, τὸ ρωτημα δηλ. καὶ η
εύκη, τὸ ξάφνιασμα καὶ τὸ ξανάσασμα, φανερώνουν
τὴ σημερινὴ ψυχικὴ μας κατάσταση, τὴν ἀπογο-
τεμένη κι ἀκυρωθεντη.

Γύρω μας κανένα φωτερό σημάδι δὲ βλέπουμε.
Και ορίζαμε τὰ μάτια μας στὴν Κρήτη κ' ἐκεῖ σὰ
νὰ ξεχωρίσαμε κάπιον ξεχωριστὸν πολιτικὸ δητρά
καὶ τὴν τοὺς ζητάμε σήμερα γιὰ δόηγο καὶ σω-
τήρα μας.

ΚΡΙΜΑ στὴν ἐπανάσταση ποὺ δὲ στάθηκε ἵκενή νάνα-
δειξεις ἔναν ἄντος — ένα χέρι δηλ. κ' ένα μυαλό ποὺ μᾶς
χρειάζουνται σήμερα.

Θηκε στὸ γραφεῖο του νὰ μὴν ἀκούει, νὰ μὴν βλέ-
πει... ἢ! νᾶξερε, ὁ πόνος μου εἶναι ἄλλος, ὁ πόνος
μου εἶναι ἀγνώριστος θεμένα! — κ' η Χρυσούλα,
χωρὶς καπέλο, τύλιξε τὸ κεφάλι της μὲ μικρά
σκούρα μεταξωτὴ σάρπα (πῶς ἐμοιαζει μὲ κάποιες:
Ιλαναγίες θύλιμένες τοῦ Ντάλτον, ποὺ ἔχουν σκυμένη
τὰ μάτια λέι κι κυτάζουνε αἰώνια τὸν πεθαμένο-
γυιό τους) καὶ μὲ τὶς μύτες τῶν ποδιῶν της σύ-
θηκε πρὸς τὴν πόρτα, τὴν ἀνοίξει καὶ κατέβηκε
κάτω. Μήτε δεξά, μήτε

Οι έπανάστασες, λένε, βγάζουν πάντα τὸν ΕΝΑ ποὺ κρείζεται γιὰ τὶς δύσκολες περίστασες. Μὰ οἱ σωστὲς έπανάστασες. "Η δικῆ μας εἶναι μισή έπανάσταση, καὶ σὰ μισή, δὲν μποροῦσε πχεῖ καὶ ὅλη της νῦν: μισή. Καὶ οἱ πράξεις της καὶ οἱ ἀδρῶποι της.

Καὶ μὲν μισὰ πράματα καὶ μὲν μισούς ἔθιώπους: κανένα ζήνος θαρεί σήμερα δὲν πρόκοψε.

★

ΩΣΤΟΣΟ ἂς ἔγουμε ὑπομονή, μᾶς λένε. "Αυτὸς τελιώσει ἡ Βουλὴ, ὅλη θὰ κανονιστοῦν. Γιατὶ, λένε, ἀπὸ τότε θάργινσει καὶ τὸ γενικὸ ἐκκενθάσισμα.

"Ας τελιώσει λοιπὸν καὶ ἡ Βουλὴ! Ό Θεὸς νὰ δώσει μοναχὰ μῆπως μᾶς ποὺν καὶ τότε πὼς πρέπει νὰ καρτερέψουμε νάρθει ἡ κανονίσια πάλι: Βουλὴ γιὰ νὰ μποῦν τὰ πράματα στὴ θίση τους.

Φοβούμαστε μῆπως σὰν τὰ μισά τὰ παιδιά μᾶς τὰ πάνε κ' ἐμᾶς; δῦλο μ' ἀναβολὲς καὶ ταξίματα.

★

ΣΤΗΝ «Αρχαιολογικὴ Εταιρία» βγῆκε ὁ Καθαρίς καὶ μπήκε ὁ Μιστριώτης. "Εφρονίος τοῦ «Στρ. Συνδέσμου» τὸ πρώτο· ἔργο τῆς καμαρωμάνης 'Εταιρίας τὸ δεύτερο 'Αφοῦ ὑπάρχει ἡ 'Ανάγκη εἰλικρινείας', οὐ; τὸ παῦμε κ' ἔμεις, χωρὶς νὰ τὰ ξεροματσάμε, πὼς προτιμώτερο εἴτανε νὰ μείνουμε γίλιοι Καθαρίδες μέστα στὸ Σιβυόλιο τῆς 'Αρχαιολογικῆς Εταιρίας πχρὰ νὰ μπεῖ ἐνας Μιστριώτης."

Μὰ τὸ ξεχάσαμε. Μόλις θυμποράνηκε ἡ 'Επανάσταση, ὁ Μιστριώτης, σὰν τετραπέρατος Ρωμιός, φύσεις τὸν κόκκινο σκούφο καὶ πῆγε πλάι της, ζητώντας καὶ λόγου του ἀνόρθωση!

Π. Σ. ΔΕΛΤΑ

ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

—ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ (μὲν εἰκόνες τοῦ κ. N. Λύτρα).

—Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΑΣ (μὲν εἰκόνες τῆς Κας Σοφίας Λασκαρίδη).

Τυπώθηκε στὴ Λάρνατα, σὲ διαλεκτὸ χαρτὶ καὶ εἶναι καλλιτεχνικὰ δεμένο.

Πουλιέται στὸ βιβλιοπωλεῖο τῆς 'Εστίνης δρ. 3,50.

γάντανε τὰ βήματά της μέσα στὰ παχιὰ χαλιά, ἀθύρβα, σὲ μέσα σὲ δύνειρο! καὶ πῶς μπόρεσε καὶ κρατήθηκε ὄρθη, ὅταν σὲ λίγη ὥρα παραμέρισε τὴ βαριὰ βελουδένια κουρτίνα τῆς πόρτας καὶ μπήκε μέσα χλωμὴ καὶ ἀγέλαστη ἡ Νόρα καὶ τῆς εἶπε μὲ τὴν ἀκρη τῶν χειλῶν της:

— Τί θέλετε;

Τί θέλει; Τί θέλει; "Ολα τὰ λόγια ποὺ εἶχε στὸ νοῦ της νὰ πεῖ, χαθήκανε. Τὰ μηλίγγια της χτυπούσανε δύνατά καὶ ἀκουει τὶς φλέβες της ἀπάνω της νὰ φουσκώνουν καὶ νὰ βρύγγονει καὶ ἀθένε νὰ σπάσουν. Τί θέλει; Τί θέλει; Θέ μου, πρέπει ν' ἀπαντήσει, τὰ δευτερόλεφτα περνούσανε ἀργά σὰν ὥρες ἀποπάνω της κ' ἔνοιωθε πὼς πρέπει νὰ βιαστεῖ, νὰ μαζέψει τὸ νοῦ της καὶ ν' ἀνοίξει τὸ στόμα.

— Τί θέλετε;

Ἐκάπε η Νόρα, πιὸ δυνατά τώρα.

Η Χρυσούλα δινατινάχτηκε τρομαγμένη. Παιός μίλησε; Ποῦ βρισκότανε; Τὴ ρωτούσανε τί θέλει! Τί νὰ πεῖ; Μάζεψε δλη τὴ δύναμή της, τὸ μηνηονικὸ της τεντώθηκε μέχρι πόνου, δλη τὴ ζωινή της ἀντοχὴ ποὺ τῆς ἀπόμενε ἀκόμα, τόνε σύναξε ἀπάνω στὰ χείλια της καὶ κουνηθήκανε κ' εἶπαν.

ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΗ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ

[Στὴ Ζάκυνθο πέθανε τὴν προπερασμένη βδομάδα ὁ ποιητὴς καὶ ἀγαπημένος φίλος καὶ συνεργάτης μᾶς Σπύριος Πασαγιάννης. Γιὰ τὸν ποιητὴ πούγραψε τοὺς «Ἀγιάλανος» — τὰ μοιμάτα ποίηση καὶ δύορφα τραγούδια — καὶ τὶς Μανιάτικες «Κουβέντες» οτὸ Νουμᾶ — πὸν ἡ καθεμιά τους εἶναι καὶ μὰ δλοζώτανη τραγωδία — ψά γράψει σὲ κατοπινά του φύλλα δ «Νουμᾶς», δίνοντας τὸ χαραχτηρισμό του καὶ ἀναλύοντας τὸ ἔργο του. Σήμερα δημοσιεύουμε μοναχὰ τὴν εἰκόνα του καὶ τῷορφο ἀρχόρο πούγραψε γιὰ τὸ θάνατό του στὴν «Ἀρχόρολη» τῆς Κεριαίης δ. ι. Σταμ. Σταματίου.]

'Απὸ τὴ Ζάκυνθο μᾶς ἀνηγγέλθη ἐνδὲ ποιητὴ ὁ θάνατος. Τοῦ Σπήλιου Πασαγιάννη. Οἱ λίγοι ἐκλεκτοὶ ποὺ παρακολούθουν τὴ Νεοελληνικὴ φιλολογία, θὰ τὸν ἐνθυμοῦνται: ἀλησμένητα βεβαίως. Είταν ἔνας ποιητὴς ποὺ σκέρπισε τὰ διαιράντια τῆς ψυχῆς του, τὰ ἀτίμητα, ἐδῶ κ' ἐκεῖ, σὲ περισσικὰ καὶ σὲ ἐφημερίδες. 'Ο «Νουμᾶς» πρὸ πάντων, τὸ μόνο φιλολογικὸ περισσικὸ ποὺ ἔχει ἡ Ελλάδα, εἶναι καταστόλιστος ἀπὸ τοῦ μακαρίτη ποιητῆ τὰ ἔργα τὰ αίματαστάλαχτα. Τὰ λέων κάμπταστάλαχτα γιατὶ

— Ο 'Ορέστης... δ 'Ορέστης πεθαίνει... Καὶ μ' ἔστειλε νχ σᾶ; πχρακλέσω νάρθετε... μιὰ στιγμὴ μόνο... Καὶ φεύγετε πάλι.. 'Ελατε...

Κρατήθηκε ἀπὸ τὴ ράχη μὲν πολυθρόνας κ' ἔλεγε: «Θέ μου! νὰ μὴν πέσω! νὰ μὴν πέσω! Ζαλίζομαι!»

— Σὲς ἔστειλε δ 'Ορέστης;

Τὰ μάτια της μεσοκλειστήκανε καὶ κυτάζει τὴ Χρυσούλα.

Κι αὐτὴ ἔσκυψε τυλιγμένη, σφιχτὰ ώ; εἶταν μέσα στὴ μηλάθη σάρπη κ' εἶπε:

— Νάι, ναί.. Είμαι ἡ υπερέτοιχη του...

Τίποτ' ἔλιο δὲν εἶπεν. Κατέβηκεν μαζὶ κ' σὶ δύο τὶς σκάλες — πῶς τῆς φάγηκε πάλι τῶρα ποὺ περπατοῦσε ἀπάνω στὰ χαλιά καὶ δὲν ἀκουγότανε θόρυβος, πῶς τῆς φάνηκε πὼς ἔλεπε ὄνειρα καὶ περηγοριόταν κ' ἔλεγε: Θά ξυπνήσω.. Θά ξυπνήσω.. καὶ κατέβηνε τῆσυχη ἔτσι καὶ παρηγορημένη. Τὸ αὐτοκίνητο τὶς περίμενε στὴν δύσωποτχ κ' ἡ Χρυσούλα βούθησε τὴ Νόρα ν' ςενεβεῖ καὶ κάθισε ἀπέναντι της. Καὶ τὴν κύταξε. Ήσσος εἶταν διορρηφήσας. Καὶ τὸ πρωτ σαγησει — Ω! πῶς θὰ στηκώσει τὰ μάτια της νὰ δεῖ τὸν 'Ορέστη! "Αν είναι χλωμὸς καὶ λυπημένος, μπορεῖ νὰ μὴν πεθάνει, βλέποντάς τους. Μ' ἀν είναι χαρούμενος; Ω Θάνατε! Θάνατε! Καὶ θὰ μπει αὐτὴ μέστα καὶ θὰ διοθώσῃς τὸ κρεβάτι: που θάνατοι σὲ πολλούς, τὸ χαλί, τὶς κουρτίνες. Καὶ θ' οὐνοίει τὸ παραθύρο γιατὶ θὰ τὴν πνίγει ἡ μυρωδιά τῆς βιβλίας.

ἡσαν ἔνα κομμάτι ζωῆς, ποὺ τὴν ἀφαιροῦσε ὁ δύστιχος νέος, ἀπὸ τὸν έσωτό του, γιὰ νὰ τὴν προσφέρῃ στὸ κοινό καὶ τὴν ίδει. "Ετοι: είγαι οἱ ποιητὲς οἱ εύσυνεδητοι.

Η βραχεία ἐπιστολή, ποὺ τὸ θάνατό του μᾶς ἀνάγγειλε σὲ γαλαζοφορεμένος ἥγγειλος λυπηροῦ ἀγγέλματος, μᾶς λέει, δτεὶ δ ποιητὴς ἀπέθανε σὰν ποιητὴς ποὺ είτανε καὶ σὰν ποιητὴς ἐνταφιάσθη.

Ἐπέθανε, μᾶς λέει: ή ἐπιστολή, ἀπάνω σ' ἔνα δλοφώτεινο 'Ακρωτήρη, ἀγναντεύοντας τὸ λόφο τοῦ Στράνη, ἀπὸ δποὺ δ Σολωμός μᾶς ἐπραγούδησε τὴν δυορφιὰ καὶ τὴν ἐλευθερία. Νικημένος, ἔξακλολουθεῖ ή ἐπιστολή, σ' ἔναν ἀγώνα μαρτυρικὸ μὲ τὴ Μοτρά του, γλυκὺς καὶ μεγαλόβυχος ἔως τὴν τελευταίη του στιγμή.

Αἴγοι βροκαὶς σύνεντροι καὶ τὸ ἀπόμερο ξέδι του, τὸν ὄρατο πραγουδιστή...

Αὐτὸς είναι ὁ θάνατος καὶ τέτοια είταν ἡ ζωὴ ἐνδὲ τραγούδιστη. Η ποιητὴ ποὺ δίπλα του παράστεκε τοῦ ἀγλύκανε τὶς τελευταίες του στιγμὲς καὶ τόνε συνέδωσε ἔως τὸν τάφο τὸν ἀχέρταστο!..

Αὐτὸς είναι τὸ πᾶν γιὰ ἔναν ποιητή, ίσως δημος καὶ ή ἀπόλυτη εύδαιμονία γιὰ ἔναν ἀληθινὸ τειστον

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ

ΑΠ' ΑΦΟΡΜΗ

ΕΝΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΣΤΟ ΒΕΛΙΓΡΑΔΙ

Ο Μῆτρος Χατζόπουλος ἀπὸ τὸ Βερολίνο τηλεγράφησε πρὶν λίγες μέρες, πὼς στὸ Βελιγράδι θὰ γίνη τὰ Χριστούγεννα Συνέδριο σοσιαλιστικὸ ἀπὸ Βουλγάρους, Σέρβους καὶ ἀποδέλουπους Νοτιοσλαβούς καὶ ἀπὸ Τούρκους καὶ πὼς θὰ συζητηθῇ σ' αὐτὸ τὸ πῶμα μπορεῖς γιὰ νὰ λυθῇ τὸ Βελκανικὸ ζήτημα σύμφωνα μὲ τὶς σχέσεις τοῦ Σοσιαλισμοῦ.

Δὲν ξέρω αἱ ἔιδηση είναι η σχέσιμη βάσιμη. "Αν είναι, κι οὐ δὲν πρόκειται γιὰ ζήτημα οίκογενειακὸ τῶν Σλαβώνων — καὶ δὲ θὰ πρόκειται γιὰ τέτοιο, ἀφοῦ παρουσιάζουνται ἀνάμεσκ καὶ Τούρκοι —, οποῶν πολὺ μὴ βλέποντας δτεὶ θὰ λάβουν μέρος στὸ συνέδριο κ' 'Ελληνες ἀντιπρόσωποι;. Είναι κ' ο 'Ελληνες Βαλκαϊκοὶ λαοὶ κ' ἴδιας πρόσωποις στὸ συζητηση ποὺ είναι γιὰ νὰ γίνη η σχέσι; Δὲν τὸ πιστεύω αἱ ὄργανωτες τοῦ Συνέδριου νάγουνε τόση ἀδιαντροπή, πὼς νὰ μᾶς μέρη στέρεται ἀπὸ τὸ χάρτη

Θέ μου! πόσες φορές θὰ φίλησε τὰ γείλια της δ 'Ορέστης καὶ τὰ χέρια καὶ τὸ λαιμό. Δὲν ἔβλεπε πια. Μιὰ θολὴ σκεπτὴ ἀπὸ δάκρυα τῆς σκέπασε τὰ μάτια. Αποσύρθηκε στὴ γωνία καὶ κρατοῦσε τὰ γόνατά της — πότι τὸ εἶχε συνηθίσει αὐτὸ τὸ κίνημα η δύστυχη Χρυσούλα! κρατοῦσε τὰ γόνατα της γιὰ νὰ μὴν τρέμουν.

Καὶ προσπαθοῦσε νὰ συνέλθει. Πῶς θὰ τοῦ φανύτανε ἡ ἐπιλ

τῆς Βαλκανικῆς χερσόνησος. 'Υποθέτω πώς θένται διπλας τὸ κυρρύχουν τὸ Συνέδριο σοσιαλιστικό, καὶ συνκόλουθο ἀπὸ εἰλικρινούς καὶ φιλελεύθερους ἀνθρώπους, καὶ ὅχι πανσλαυστικό. Κι ἂν εἰναι ἔτοι, πῶς μπορέσανε καὶ δὲ λογάριασσαν τοὺς "Ελληνες; Νὰ πῶ πὼς κάλεσαν καὶ "Ελληνες, μὰ δὲ θελήσανε ἡ δὲ βρεφήσκενε νὰ πᾶνε ἀντιπρόσωποι τους, σὲν ἀπίθανο μοῦ φάνεται. Γι' αὐτὸ μονάχα μιὰ ἐξήγηση βρίσκω γιὰ τὴν παραλειψη. Θὲ σκέφτηκαν, ἵσως ὅχι ὄλως διόλου ἀδικα, πὼς τόσο κυριαρχημένοι εἴμαστε ἀπ' τὸν παπαδισμό, τὸν κατζαμπασισμό καὶ τὴν πλουτοκρατία, ποὺ ἀδικα θὲ χάνκνε τὰ λόγια τους καὶ τὴν προσπάθειά τους, γιὰ νὰ μᾶς σπρώξουν σὲ σοσιαλιστικοὺς δρίζοντες. Κ' ἔτοι μᾶς παρατήσανε. Δὲν ζέρω ἀν μᾶς καταδίκασαν κιόλας σὲ θάνατο. 'Εμεῖς πρέπει νὰ δείξουμε πὼς ζοῦμε. Καὶ πρέπει νὰ τὸ νοιώσουμε πὼ; δὲ θὲ περιμένουν καὶ πολὺ οἱ κακοί μᾶς γετονες γιὰ νὰ τὸ δείξουμε, ἀφοῦ μᾶς παραγράφουν τόσο πρόθυμα.

*

Τὸ πῶς θὲ δείξουμε πὼς ζοῦμε ἡ κάλλιο πὼς θὲ ζήσουμε, τὸ κοπανίσαμε πολλὲς φορές. Πρέπει νὰ ξυπνήσουμε ἀπὸ τὸ λίθιχρο καὶ νὰ νοιώσουμε τὸν ἔχυτο μᾶς. Πρέπει νὰ καταλάβουμε ὅτι δὲ ζοῦμε πιὰ στοῦ "Ομηρου τὰ χρόνια ἢ στοῦ Περικλῆ, παρὰ στὸν εἰκοστὸ ἀπ' τὸ Χριστὸ αἰῶνα. Πρέπει νὰ λευτερώθυμε ἀπὸ τοὺς προγόνους, ἀπὸ τοὺς προστάτες μᾶς, ἀπ' τοὺς πολιτικούς καὶ τοὺς δασκαλούς μᾶς καὶ τοὺς παπάδες. Πρέπει νὰ στηριχτοῦμε στὸν ἔχυτο μᾶς, νὰ περιμάζουμε τὴ σκορπισμένη καὶ παραλυμένη δύναμή μᾶς καὶ νὰ

δουλέψουμε σύντονα καὶ μὲ φωτισμένο νοῦ. Κ' έθνος νὰ λογαριάσουμε τοὺς γεωργοὺς καὶ τοὺς ἑργάτες. Τὴ νοιώθουμε τῶν γεωργῶν τὴ σημασία ἡ δὲν τηνὲ νοιώθουμε; Οἱ Βουργάροι διώς τηνὲ νοιώθουμε καὶ ἡ "Εξαρχία τους, ὥπως τηλεγραφήθηκε πρὶν διὸ βδομάδες, ἀγοράζει τόπους μεγάλους στὴ Θράκη, γιὰ νὰ ἐγκαταστήσῃ γεωργοὺς Βουργάρους. Κ' ἔμεις; Εμεῖς γιὰ τὴν ὥρα ἀκοῦμε σὲν ὑπομονετικοὶ γχίδαροι τὶς συνταγματικὲς κλάφες τοῦ Βασιλιά μας, ἵνα ἡ "Ελλάδα σβήνει, καὶ περιμένουμε νὰ εὑδοκήσουμε νὰ μᾶς ξεφορτωθοῦνε οἱ κακιώμενοι Θεοτόκηδες κ' οἱ φρενιασμένοι Ράλληδες. Ω; πότε ἀρχες;

*

Λοιπὸν τοὺς δικαιώματα τοὺς κυρίους τοῦ Συνέδριου, ποὺ μᾶς ἐχάσανε. 'Ως τόσο καὶ στὰ χάλια ποὺ βρισκόμαστε ἀκόμη διὸ μπορεῖ νὰ μὴ μᾶς λογχιάζουμε, ἐξὸν δὲν εἰναι, δπως εἶπα, τὸ συνέδριο τοὺς πανσλαυστικὸς ἡ. Θὲ τὸ κάνουν σοσιαλιστάδες ἀπ' τὴν πάστα τοῦ Δραγούλεφ. Καὶ τότε βάλ' του ρίγανη.

'Εγὼ τὸ ὑποθέτω γιὰ σωστὸ σοσιαλιστικὸ συνέδριο καὶ σημειώνω δῶ τὸ τί θὲ ἔλεγα, δὲν εἴμουνα σ' αὐτό.

— 'Αδέρφια συντοπίτες (θὲ τοὺς ἔλεγα). "Αγιο σκοπὸ ἔχει ἡ σύνηση μᾶς ἐδωπέρα. Νὰ ἐργαστοῦμε θέλουμε γιὰ τὴν εἰρήνη στοὺς τόπους διου γεννηθήκαμε. Κ' ἥρθαμε ἐδῶ νὰ εὔρουμε τὸν τρόπο. Θέμε νὰ σπειρουμε τὴν 'Αγάπην ἔκει ποὺ βασιλεύει τὸ μῆτος καὶ ἡ ὁρθοτητα: νὰ ἡμερέψουμε τὶς καρδιές, νὰ σταυρίσουμε τὰ αἴματα ποὺ χύνουνται, νὰ κρατήσουμε τὰ δολοφονικὰ τὰ χέρια ποὺ βάφουν τὸ μαχαίρι τους σ' αἷμα ἀδερφικού τους· νὰ γιατρέψουμε τὶς πληγὲς τοῦ τόπου μας.

Εἴμαστε δύο ἀνθρώποι, καὶ σὰν ἀνθρώποι, ἀδερφοί. Μὲ κάτι παραπέντε, ἀκόμη μᾶς συνεδένει ἐμάς δύοις μεταξύ μας παρὶ τὸν ἀνθρωπισμό. "Έχουμε τὶς ἴδιες συνήθειες ἀπόστον κάτου καὶ τοὺς ἴδιους τρόπους καὶ τὶς ἴδιες παράδοσες, τὶς ἴδιες περού μες, ὅμοιες μελαδίες, δυνικα τραγούδια, δμοικ παραμύθια. Λοιπὸν καὶ σὲν ὅμορυλο νὰ ζοῦμε ἐπρεπε.

Καὶ δύμας τραγούμαστε κ' ἔξοδοθευούμαστε καὶ σραζούμαστε μεταξύ μας, γιατὶ ἔτοι τὸ θένε οἱ ἀφεντάδες μας, οἱ κερωνάτοι καὶ οἱ ταλλαράδες, οἱ ρχοφόροι κ' οἱ σαρικοφόροι μ' ὅλα τους τὰ κοπέλλικ, τοὺς μεγαλοδασκάλους Μιστρώτηδες καὶ μεγαλοδικαστάδες καὶ σπαθάτους. "Ετοι θένε καὶ τὸ ζητᾶνε οἱ ἀθεόφοβοι στόνομα τοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀκακου, τοῦ σοσιαλιστῆ, τοῦ ὁχτροῦ τῶν παπάδων, ἡ στόνομα τοῦ Μουχαμέτη ἡ γιὰ τὴ δόξα τοῦ 'Ελληνισμοῦ ἡ τοῦ Βουργαρισμοῦ ἡ τοῦ Σερβισμοῦ ἡ τῆς κακινουριοχυμένης δὲν ζέρω ἀπὸ τὶ μέταλλο 'Οθωμανικῆς πατρίδας!

— 'Απ' δύες αὐτές τὶς ἀδελέλλες ἔχουμε νὰ λευτερώσουμε τοὺς τόπους μας. Καὶ ὑποθέτω πὼς πρῶτα πρῶτα ἐμεῖς ἐδῶ εἰς συνχριμένοι εἴμαστε λευτερωμένοι ἀπὸ τὴν ψύρα ποὺ μᾶς κόλλησαν οἱ ἀδελέλλες τούτες καὶ ἀπ' τὰ πάθη μας· πὼς κανεὶς δὲ βρίσκεται στὴν Ἱερὴ τὴν σύναξην μας, ποὺ νέχῃ ἐπιμίλια του κρυφή καὶ ὑπεροβουλία νὰ βοηθήσῃ τους τυράννους τοῦ ἔθνους του νάπλωσουν τὰ νύχια τους στὶς σάρκες καὶ ἀλλων γύρω τους ἔθνῶν μὲ πρόφρση τὸ μεγαλεῖο τῆς φυλῆς τους!

Πῶς θὲ τοὺς πολεμήσουμε δύοις αὐτούς; Δὲν εἰναι ἀλλο μέσο περαὶ ὁ φωτισμὸς τοῦ λαοῦ. Κηρυγμα τῆς ἀλήθειας, δημοσιογραφικὲς ἀγώνας, διαλέξεις, σκόρπισμα φυλλαδίων καὶ βιβλίων. 'Οργάνωση τοῦ λαοῦ σὲ σωματεῖα σοβαρὰ μὲ ωρισμένο

πρόγραμμα. Νὲ, τὰ δπλα μας.

Μὲ δὲν μποροῦμε, δυστυχῶς, χρέως τώρα νὰ τὶς πνίξουμε ἔλεις τὶς ἀδελέλλες ποὺ εἶπαμε. Μόνο νὰ τὶς περιορίσουμε ἃς κοιτάζουμε καὶ νὰ τὶς κολοθώσουμε. Τὸ σοτικλιστικὸ ἰδανικό, θὲ μοῦ διμολογήσετε πιστεύω, πὼς δὲν μποροῦμε σύντομα τώρα νὰ τὸ ἐπιδιώξουμε στὴν ἐντέλεια του. Κάμποσ χρόνια θὲ περάσουν ἀκόμη.

Καὶ οὕτε σὲ τὸν κοσμοπολιτισμὸ μποροῦμε ἀμεσον πὰ πάμε, προτοῦ οἱ λαοὶ μας φωτιστοῦνται καὶ λευτερωθοῦνται ἀπὸ δεσμῷ πολὺ πιὸ σκουριασμένα περὶ τὰ δεσμὰ τοῦ Κεφαλλιοῦ καὶ τοῦ ἔθνους του. Τὸ πρῶτο βῆμα πούχουνε νὰ κάνουν οἱ λαοί μας εἶναι νὰ μὴν εἶναι δὲν εἶναι καταχτητής καὶ δὲλλος καταχτημένος, ὃ ἔνας κατηπιεστής καὶ δὲλλος κατηπιεσμένος, σκλάδοι δὲν εἶναι τοῦ ἀλλούνος. Γι' κύτο δέκανο ποὺ μποροῦμε σὲ τοῦτο τὸ Συνέδριο νὰ συμφωνήσουμε γιὰ νὰ ἐπιδιώξουμε εἰναι, μοῦ φάνεται, τὸ νὰ γίνη σεβαστὴ ἡ ἀρχὴ τῶν ἔθνετων. Νὲ μὴ ζητᾶνε νὰ κυριαρχήσουμε ἔνας λαὸς τὸν ἀλλούνε, οὕτε καὶ νὰ ζητᾶνε οἱ Τούρκοι νὰ τουρκέψουνε τοὺς ἀλλούνους. Νὲ τὸ παραδεχτοῦμε δύοις μας πὼς οἱ Τούρκοι τόποι (οἵχι οἱ χῶρες τοῦ κράτους, περὶ τὰ μέρη ποὺ κατοικοῦνται ἀπὸ Τούρκους) εἶναι γιὰ τοὺς Τούρκους, οἱ "Ελληνικοὶ γιὰ τοὺς "Ελληνες, οἱ Βουργάρικοι γιὰ τοὺς Βουργάρους, οἱ "Αρβανίτικοι γιὰ τοὺς 'Αρβανίτες κ.τ.λ.

— Ο καυγᾶς μας καθαυτὸ εἶναι, μοῦ φάνεται, γιὰ τὶς χῶρες τοῦ Τούρκου κράτους, ποὺ προσπαθοῦν νὰ τὶς κρατήσουν στὴν ὑποταγή τους 5-6 μιλλιούντα Τούρκοι μὲ τὸ νεοκονισμένα τους τώρα σπαθή. Αρχες δὲν εἰναι δυνατὸ νὰ συμφωνήσουμε ἀδερφικὴ γι' κύτωνται τῶν χωρῶν τὴν τύχη;

— Όλοι, θερόω, ζωγνωμένοι, μαζὶ κ' οἱ ἀδερφοὶ μας Τούρκοι, πὼς ἀπ' κύτες τὶς χῶρες ἀλλες εἶναι καθαρὰ Ελληνικὲς (τὰ νησιά π. χ., ἡ "Ηπειρο, ἡ νότια Μακεδονία καὶ Θάση), ἀλλες καθαρὰ Βουργάρικες ἡ Σερβίκες (στὰ Β καὶ ΒΑ τῆς Μακεδονίας) καὶ ἀλλες 'Αρβανίτικες, 'Αρμένικες κ.τ.λ. Λοιπὸν νὰ λείψῃ πρῶτα πρῶτα δ καυγᾶς γιὰ χῶρες ποὺ ἀναγνωρίζεται ἀπ' ὅλουνος δ ἔθνος χρωματισμὸς τους γιὰ τέτοιος ἡ τέτοιος. Οι "Ελληνες αὐτοὶ κ' οἱ Βουργάροι κ' οἱ Σέρβοι δικοιονετενες "Ελληνες καὶ Σέρβοι. Κ' οἱ 'Αρβανίτες οἱ 'Αρμένηδες κ.τ.λ. Λοιπὸν νὰ λείψῃ πρῶτα πρῶτα δ καυγᾶς γιὰ χῶρες ποὺ ἀναγνωρίζεται ἀπ' ὅλουνος δ ἔθνος χρωματισμὸς τους γιὰ τέτοιος ἡ τέτοιος. Οι "Ελληνες αὐτοὶ κ' οἱ Βουργάροι κ' οἱ Σέρβοι δικοιονετενες "Ελληνες καὶ Σέρβοι. Κ' οἱ 'Αρβανίτες οἱ 'Αρμένηδες κ.τ.λ. νὰ γίνουν ζωγνωτηται.

— Εκεῖ πάλι ποὺ εἶναι ἀνακατεμένος πληθυμὸς καὶ δύσκολο τὸ διεύλεγμα, στὴν κεντρικὴ Μακεδονία καὶ δύοις ἀλλοῖ, ἀς μείνουν χωριστὰ αὐτές οἱ χῶρες. "Αν οἱ κάτοικοι εἰναι ἀνακατωμένοι, ἀλλὰ μὲ πηγμένο καὶ σταθερὸ ἔθνος φρόνημα, ἀς γειτονεῖς σὲ ἀνεξάρτητες κοινότητες. "Αν δὲν ἔχουν ὁρισμένο φρόνημα, ἀς τοὺς ἀφήσουμε νάποφασίσουν μοναχοὶ τους. Κι ἀς τραβηγχτοῦμε οἱ γειτονεῖς ἀπ' αὐτούς. "Ας καλέσουμε τίποτε 'Αμερικανούς ή Σουηδούς ή Νορβηγούς σοσιαλιστάδες νὰ τοὺς διοκήσουν.

— Μὲ ἵσως δὲ θερέση καὶ πολὺ τὸ σκέδιο αὐτὸ στοὺς φίλους μας τοὺς Τούρκους. Τότες ἀς ἐπιζητήσουμε ἔν' ἀλλο. Τὰ μέρη τῆς Τουρκικῆς ποὺ εἶπαμε, τὰ καθαρὰ Ελληνικὰ ή 'Αρβανίτικα κτλ. νὰ γίνουνε αὐτόνομα, δηλ. νὰ γίνη 'Ελληνικὴ Μακεδονία, Βουργάρικη Μακεδονία, 'Αλβανία κτλ. καὶ δλ' αὐτὰ πάλι μὲ τὴν 'Ελλάδα, Βουργαρία, Τουρκικὴ Μικρὴ 'Ασία, 'Αρμενία κλπ., δηλ. δλη η